

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10Sžo/29/2015
Identifikačné číslo spisu:	6014200540
Dátum vydania rozhodnutia:	20.05.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Hatalová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:6014200540.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a členov senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., v právnej veci navrhovateľky: Q. L., bytom R. proti odporcovi: Centrum právnej pomoci, kancelária Žilina, Národná 34, 011 00 Žilina, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu sp. zn. 2953/2014-KaZA zo dňa 11.03.2014, konajúc o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23Sp/27/2014-16 zo dňa 18.06.2014, jednomyseľne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23Sp/27/2014-16 zo dňa 18. júna 2014 m e n í tak, že rozhodnutie odporcu sp. zn. 2953/2014-KaZA zo dňa 11. marca 2014 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie.

Účastníkom náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd napadnutým rozsudkom podľa § 250q ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“) potvrdil rozhodnutie odporcu sp. zn. 2953/2014-KaZA zo dňa 11.03.2014, ktorým odporca nepriznal navrhovateľke nárok na poskytnutie právnej pomoci, pretože navrhovateľka vzhľadom na svoj príjem napĺňala jednu z podmienok uvedených v zákone č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len ako „zákon č. 327/2005 Z. z.“ alebo „zákon o poskytovaní právnej pomoci“) na poskytnutie právnej pomoci, nakoľko sa nenachádza v stave materiálnej núdze. Čistý započítateľný príjem žiadateľky predstavoval v posudzovanom období starobný a vdovský dôchodok v júli 2013 až decembri 2013 vo výške 401,90 € mesačne a v januári 2014 a vo februári 2014 vo výške 413,20 €. Príjem žiadateľky v mesiaci podania žiadosti (február 2014) a šesť mesiacov pred podaním žiadosti presahoval 1,6-násobok sumy životného minima pre jednu samostatne posudzovanú osobu, t. j. 316,94 €. Zároveň zaviazal navrhovateľku zaplatiť súdny poplatok vo výške 35 € na účet Krajského súdu v Banskej Bystrici.

V odôvodnení svojho rozsudku krajský súd uviedol, že u navrhovateľky neprichádzalo do úvahy poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti (§ 6 zákona č. 327/2005 Z. z.), príjem navrhovateľky presahoval 1,4-násobok sumy životného minima pre jednu samostatnú osobu a neprichádzalo do úvahy ani poskytnutie právnej pomoci s finančnou účasťou vo výške 20 % trov právneho zastúpenia (§ 6a zákona č. 327/2005 Z. z.), pretože príjem navrhovateľky presahoval 1,6-násobok sumy životného minima (suma životného minima pre jednu samostatne posudzovanú osobu predstavovala sumu 316,94 €). V čase podania žiadosti presahovali príjmy navrhovateľky sumu životného minima temer o 100,- Eur. V čase podania žiadosti bývala navrhovateľka v rodinnom dome, do domova dôchodcov sa presťahovala až dňa 10.04.2014. Pokiaľ odporca po zistení, že príjmy navrhovateľky presahujú hranicu príjmov ustanovenú v § 6 ako aj v § 6a Zákona o bezplatnej právnej pomoci, t. j. 1,4-násobok životného minima ustanoveného osobitným predpisom a 1,6-násobok tejto sumy, nemohol odporca postupovať inak, než rozhodnúť o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci navrhovateľke z dôvodu, že navrhovateľka nespĺnila požiadavku materiálnej núdze, ktorá je jedným z predpokladov pre poskytnutie právnej pomoci v režime Zákona o právnej pomoci.

Proti rozsudku krajského súdu podala navrhovateľka v zákonnej lehote odvolanie, ktoré odôvodnila tým, že od 10.04.2014 sa nachádza v domove dôchodcov, platí mesačne okolo 287 € do domu dôchodcov a okrem toho 60 - 70 € potrebuje mesačne na lieky. Z týchto mesačných výdavkov jej zostane 40 € mesačne, čo považuje za peniaze osobnej potreby. Z tohto dôvodu nemá na úhradu odmeny advokáta, ktorý by ju v dovolacom konaní, kde sa vyžaduje povinné zastupovanie, zastupoval. Žiada preto odvolací súd, aby rozsudok súdu prvého stupňa a zrušil a vec mu vrátil na nové konanie.

Vo vyjadrení k odvolaniu odporca uviedol, že rozhodnutím sp. zn. 2953/2014-KaZA zo dňa 11.03.2014 nepriznal nárok žiadateľke Q. L., pretože navrhovateľka nespĺňala podmienku stavu materiálnej núdze, nakoľko jej započítateľný príjem presahoval výšku 1,4-násobku životného minima pre jednu samostatne posudzovanú osobu, a tiež 1,6-násobku životného minima pre jednu samostatne posudzovanú osobu v mesiaci podania žiadosti a v šiestich predchádzajúcich mesiacoch t. j počas celého posudzovaného obdobia. Pri posudzovaní podmienky materiálnej núdze navrhovateľky centrum bližšie neskúmalo majetkové pomery navrhovateľky, pretože už samotný fakt, že príjem navrhovateľky presahuje ustanovenú hornú hranicu materiálnej núdze postačuje na konštatovanie, že navrhovateľka nespĺňa s ohľadom na svoj príjem jednu z podmienok na poskytnutie právnej pomoci - nenachádza sa v stave materiálnej núdze. Navrhuje preto odvolaciemu súdu, aby rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. v spojení s § 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo (podľa § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. v spojení s § 211 a nasl. O.s.p.) a jednomyseľne dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky je dôvodné. Podľa § 250ja ods. 2 O.s.p. odvolací súd rozhodne o odvolaní spravidla bez pojednávania, ak to nie je v rozpore s verejným záujmom. Na prejednanie odvolania nariadi pojednávanie, ak to považuje za potrebné, alebo ak vykonáva dokazovanie. V tejto súvislosti odvolací súd uvádza, že krajský súd vec verejne prejednal a vyhlásil rozhodnutie dňa 18.06.2014. Odvolací súd nepovažoval za potrebné na prejednanie veci nariaďovať pojednávanie a takýto postup nebol v rozpore s verejným záujmom. Deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk <.. Rozsudok bol verejne vyhlásený 20.05.2015 (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p.).

Podľa § 244 ods. 1, 2 a 3 O.s.p., v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy. V správnom súdnictve preskúmajú sudy zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú

oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté.

Podľa § 241 ods. 1 druhá veta O.s.p., dovolateľ musí byť zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná.

Podľa § 2 zákona o poskytovaní právnej pomoci, tento zákon ustanovuje podmienky poskytovania právnej pomoci, postup fyzických osôb a príslušných orgánov v konaní o nároku na priznanie právnej pomoci a inštitucionálne zabezpečenie poskytovania právnej pomoci.

Podľa § 4 ods. 1 písm. a) zákona o poskytovaní právnej pomoci, na účely tohto zákona je právnou pomocou poskytovanie právnych služieb osobe oprávnenej podľa tohto zákona v súvislosti s uplatňovaním jej práv, ktoré zahŕňajú najmä právne poradenstvo, pomoc pri mimosúdnych konaniach, vrátane sprostredkovania riešenia sporov formou mediácie spisovanie podaní na súdy, zastupovanie v konaní pred súdmi a vykonávanie úkonov s tým súvisiacich a úplné alebo čiastočné uhrádzanie nákladov s tým spojených,

Podľa § 4 ods. 1 písm. i) zákona o poskytovaní právnej pomoci, na účely tohto zákona je materiálnou núdzou stav, keď fyzická osoba je poberateľom dávky a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi, alebo stav, keď príjem fyzickej osoby nepresahuje 1,6-násobok sumy životného minima (v roku 2014 predstavovala výška materiálnej núdze sumu 316,94 €) a táto fyzická osoba si využívanie právnych služieb nemôže zabezpečiť svojím majetkom.

Podľa § 6 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci, fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, ak

- a) jej príjem nepresahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom,
- b) nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu a
- c) hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčíslieť v peniazoch.

Podľa § 6a ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci, ak príjem fyzickej osoby presahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a súčasne nepresahuje 1,6-násobok uvedenej sumy a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom, má právo na poskytnutie právnej pomoci určeným advokátom alebo centrom pri splnení podmienky finančnej účasti vo výške 20% trov právneho zastúpenia podľa osobitného predpisu; splnenie podmienok podľa § 6 ods. 1 písm. b) a c) tým nie je dotknuté. Ustanovenie § 6 ods. 2 sa použije primerane.

Podľa § 6b ods. 2 zákona o poskytovaní právnej pomoci, ak príjmy prevyšujú zákonom určenú hranicu materiálnej núdze (316,94 €), centrum môže poskytnúť právnu pomoc s finančnou účasťou oprávnenej osoby, ak je to primerané okolnostiam žiadanej právnej pomoci.

Predmetom odvolacieho konania bolo preskúmanie rozsudku krajského súdu ako aj konania, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania odvolací súd skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporcu. V posudzovanej veci odvolací súd posudzoval najmä otázku, či v danom prípade na strane navrhovateľky existujú primerane okolnosti žiadanej právnej pomoci na základe ktorých by bolo možné poskytnúť navrhovateľke právnu pomoc (či už vo forme poskytovania právnych služieb alebo čiastočnej náhrady nákladov s tým spojených) s jej finančnou účasťou.

Z čl. 47 ods. 2 Ústavy SR vyplýva právo každého na právnu pomoc v konaní pred súdmi, ako aj inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy. Z prívlastku „právna“ pomoc vyplýva, že v danom prípade mal ústavodarca na mysli pomoc v kvalifikovanej právnej forme, ktorú môže poskytnúť iba osoba s patričným, t. j. právnickým vzdelaním. Z úvodných ustanovení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský

register) v znení neskorších predpisov najmä § 1 ods. 1 a 2 vyplýva, že na poskytovanie právnej pomoci podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy SR sú povolani predovšetkým advokáti, resp. inak povedané, základné právo podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy SR v ústavou požadovanej kvalifikovanej právnej forme zabezpečujú predovšetkým advokáti výkonom advokácie. (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 148/06 z 12.04.2007)

Zmyslom a účelom inštitútu obligatórneho zastúpenia dovolateľa advokátom v dovolacom konaní je poskytnúť dovolateľovi kvalifikovanú právnu pomoc v záujme efektívnej a účinnej ochrany jeho práv v súvislosti s jeho oprávnením podať dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, a to aj a najmä vzhľadom na skutočnosť, že predmetom dovolacieho konania sú spravidla obzvlášť závažné a zložité odborné právne otázky, ktorých kvalifikované odborné zvládnutie je v príčinnej súvislosti so záväzkom na zabezpečenie efektívnej obhajoby účastníka. (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 79/2010 z 20.04.2010)

Aj napriek skutočnosti, že v prípade navrhovateľky predstavoval čistý započítateľný príjem v posudzovanom období - júl 2013 až december 2013 - sumu 401,90 € a v posudzovanom období - január 2014 - február 2014 - sumu 413,20 €, teda presahoval sumu materiálnej núdze (316,94 €) o skoro 100 €, je odvolací súd toho názoru, že po zohľadnení skutočností týkajúcich sa najmä výdavkov navrhovateľky za poskytované služby v S. (286,88 € mesačne) a výdavkov na lieky a zdravotné pomôcky (približne 60-70 € mesačne) existujú primerané okolnosti na poskytnutie právnej pomoci s finančnou účasťou oprávnenej osoby (navrhovateľky) v zmysle ust. § 6b ods. 2 zákona o poskytovaní právnej pomoci, pretože navrhovateľka podľa názoru súdu nemá účinný prístup k základnému právu na právnu pomoc v zmysle čl. 47 ods. 2 Ústavy SR, nakoľko zvyšný zostatok finančných prostriedkov (približne 50-70 €) nemôže dostatočne pokryť výdavky za poskytovanie právnych služieb advokátom (minimálne tarifná odmena za jednotlivé úkony právnej služby podľa § 9 a nasl. Výhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z.), ktorého zastupovanie v dovolacom konaní podľa § 236 a nasl. O.s.p. je povinné.

Na základe vyššie uvedeného najvyšší súd rozhodol podľa § 250ja ods. 3 prvá veta v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. tak, že rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23Sp/27/2014-16 zo dňa 18.06.2014 zmenil tak, že rozhodnutie odporcu sp. zn. 2953/2014-KaZA zo dňa 11.03.2014 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Úlohou odporcu v ďalšom konaní bude dostatočne posúdiť príjmy a výdavky odporkyne s cieľom zistiť zvyšný zostatok finančných prostriedkov najmä so zreteľom na výšku odmeny advokáta za jeden úkon právnej služby v dovolacom konaní; preskúmať ostatné podmienky na poskytnutie právnej pomoci stanovené v ust. § 6 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci, najmä s ohľadom na zrejmú bezúspešnosť sporu; a poskytnúť navrhovateľke v zmysle ust. § 6b ods. 2 zákona o poskytovaní právnej pomoci právnu pomoc s jej finančnou účasťou formou poskytnutia právnych služieb alebo čiastočnej náhrady nákladov s tým spojených.

O náhrade trov konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods.1 v spojení s § 246c ods. 1, § 250k ods.1 a § 250l ods. 2 O.s.p. tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal, pretože navrhovateľka, hoci bola v konaní úspešná, si náhradu trov konania neuplatnila a odporca nárok na náhradu trov konania nemá.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.